

נקרא קדוש לה' כמו שכתוב דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו ופירש רש"י (והוא מהתורת כהנים) הו' פרושין מן העריות ומן העבירות^{כג}, שכל מקום

(כא) ליקוטי הלכות, עצות וסגולות, התעוררות והתחזקות להיות פרושים מן העריות ומן העבירות.

(א) כדרך שזמירות ושירות באופן כשר גורמים להאדם לידיבך בהש"ת, כמו כן זמירות ותשבחות אסורות רחמנא ליצלן מנתקים את הנשמה משורש החיים. (ראשית חכמה שער אהבה פ"י, ועיין עוד ברוקח ריש ספרו, פירוש המשניות להרמב"ם אבות פ"א, ברכי יוסף או"ח סימן תק"ס, ושאר אחרונים).

(ב) רבי מתיא בן חרש היה יושב ועוסק בתורה בבית המדרש ופניו האירו כפני מלאכי השרת, משום שלא ראה אשה מימיו. (מדרש אבכיר).

(ג) מה שאמרו ז"ל אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה (קידושין מא.), הכוונה ראייה בעלמא ולא הסתכלות יתירה. (אהבת איתן, פי' על עין יעקב, ב"ב ט"ז).

(ד) כדרך שהסתכלות על דברים קדושים מקדש את העינים, כמו כן להיפך, הסתכלות בדברים האסורים מקלקל את העינים. (קב הישר פרק ב', יסוד יוסף פרק ב').

(ה) אסור להסתכל בנשים, בין ישראלית, בין נכרית, ואף במלבושיהן ובמטתן וכדומה. (ראשית חכמה שער הקדושה, בית אהרן סדה"י להגה"ק ר"א מקארלין זצ"ל).

(ו) אם נזדמן לאדם בשוגג להסתכל על אשה או בשאר דברים אסורים או מחשבות רעות, ינדר תיכף לצדקה. (אגרא דפרקא סי' ד"ק).

(ז) סגולה ליפטר ממחשבות רעות רחמנא ליצלן, ללמוד מסכת מכות שהוא בגימטריא "הרהורים". (דבש לפי, מערכת ה').

(ח) לגרש את היצר הרע יאמר האדם פסוק "גער ה' בך השטן". (עי' קידושין פא.).

(ט) האשה צריכה להתנהג בצניעות וליזהר ולהתרחק מאנשים כל מה דאפשר. (של"ה, שער האותיות, צניעות).

י) התורה מזהירה אותנו להיות מופרש ומובדל מהמון העם שמלכלכים נשמותיהם במותרות. (עי' רמב"ן, ריש פרשת קדושים).

יא) השומר עיניו יחיו בניו ויגדלם בלי צער ויציל אותם על ידי זה מכל מקרי הזמן ח"ו. (אמרי קדוש - סטרעליסק).

יב) צדיקים שיש צלם אלקים על פניהם, נוהרים לשובב פניהם מראיות אסורות ומדברים עם הנשים כשעיניהם סגורות. (אלשיך פ' נ"ח).

יג) השומר לבו ועיניו אינו משכח תלמודו. (שערי הטהרה).

יד) בדורותינו אלו צריכים לרחק את הבנים ולשמרם מכל דבר המביא לידי הרהור עבירה. (ראשית חכמה, מקור מים חיים).

טו) אשה שמתנהגת בצניעות אף בביתה מכפרת על עבירות בני ביתה כמו המזבח. (מדרש תנחומא, וישלח).

טז) כל כבודה בת מלך פנימה, אשה שאינה מסתובבת בשוקים וברחובות אלא נמצאת תמיד בביתה, יהיו לה בנים מצויינים בכל מקצועות התורה. (תנא דבי אליהו פרק ח"י).

יז) גם הצואר צריך להיות מכוסה רגיל. (יערות דבש דרוש י"ב, ועי' סידור יעב"ץ, ובספר מחניך קדוש).

יז*) בעונותינו הרבים אף המדקדקים אין נוהרים כל כך בצואר האשה יהיה מכוסה, והסיבה לכך, כי הבגדים שקונים בחניות אינם מכוסים כל צרכם, והבגדים שתופרים לעצמם הם לפי מדות ודעות הגוים רחמנא ליצלן.

יח) אסור להסתכל בתמונות של נשים. (עיון יעקב תענית ו', ספר מחזה עינים, טהרת ישראל שע"ט אות ל"ד, קדושים תהיו).

יט) אסור להסתכל במראה שרואים שם נשים. (נחלת בנימין כו, שער אברהם סימן מ"ו, מערכי לב סי' ג, צפנת פענח סי' יג, באר משה ח"ג סי' קנ"ד).

כ) כדרך שצריך האדם להתרחק מגאווה עד קצה השני, כמו כן צריך להתרחק מנשים. (אפי זוטרא סק"א, יפל"ל ח"ה אות א').

כא) האשה צריכה להתרחק מן האנשים כמו שהאיש צריך להתרחק מהנשים. (יפל"ל שם).

שאתה מוצא בו גדר ערוה, אתה מוצא בו קדושה, והוא ממשיך על עצמו על ידי זה הקדושה מלמעלה כדאמרין^כ תנו רבנן והתקדשתם והייתם קדושים אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, מעט, מקדשין אותו הרבה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא.

ובאמת כמה צריך האיש הישראלי להתקדש במעשיו ובפעולותיו אחרי שאנחנו נקראים על שמו של

(כב) צריך האיש להתרחק מכל דבר שהגוף נהנה ממנו ומכל דבר המביא לידי הרהור. (כלבו סוף סימן ס"ו, שו"ר ברכה סימן כ"א).

(כג) כתב רבינו יונה דהמסתכל על הנשים ההרי הוא מומר לעבירה אחת. (שע"ת שער א' אות ו, ח', עבודת הקודש, יוסף בסדר אות א', שו"ר ברכה ה"ע סימן כ"א).

(כד) לא על בגדי הנשים בלבד אסור להסתכל, אלא גם על תכשיטיהם. (חכמת אדם כלל קכ"ה, סעי' ג').

(כה) כשאדם הולך ברחובות צריך להוריד את עיניו ככל מה דאפשר. (אגרות משה, או"ח סי' מ').

(כו) אם מתכוין בפירוש ליהנות מקול אשה, עובר באיסור. (חכמת אדם כלל ד', סי'ה).

(כז) סגולה לתינוק נגד עין הרע ר"ל, יעשה "ה" מכסף או שאר מתכות, ויתלנה על צואר התינוק. (חוסן ישועות סימן ל"ג, אות כ"א).

(כח) תינוק שאין לימודו עולה יפה, יאמר התפלה של שלמה המלך ע"ה, "אנא ד' אלקי ואלקי אבותי, קל רחום אשר בדברך עשית את כל המעשים, ואת האדם כוננת בתפלתך, למשול בכל נפש חי' אשר עשית, לשפוט תבל בצדק ולדון בישרת לב, תן לי חכמה היושבת לפני כסאך, כי בה יכוננו ארחות יושבי תבל, וילמדו בני אדם לעשות הטוב בעיניך, ויהיו נושעים בחכמה". (שם סימן כ"ז, אות ד').

(כב) יומא דף ל"ח.

הקדוש ברוך הוא שהוא קדוש בכל מיני קדושות, וכדאיתא בתנחומא על הפסוק קדושים תהיו וזה לשונו:

קדושים תהיו כי קדוש אני

לפי שהדבקתי אתכם למתני שנאמר "כי כאשר ידבק האזור על מתני איש" וגו' לפיכך קדושים תהיו כי קדוש אני, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל הואיל ונתקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם היו קדושים כמו שאני קדוש וכו' עיין שם. ובפרט מי שבא חס ושלוש דבר עבירה לידו וניצול ממנה כמה זכותו גדול, כדאמרין בקידושין (ל"ט) רבי חנינא בר פפי תבעתו ההיא מטרוניתא לזנות, וכשראה שאין לו מקום להנצל ממנה ערק ונטמן כל הלילה בההוא מרחץ שהיה מצוי בו מזיקין הרבה דכי הוו עיילין ביה אפילו בשנים וביום היו נזוקין ולמחר אמרו ליה רבנן מאן נטרך א"ל שני נושאי קיסר שמרוני כל הלילה (פירוש מלאכי השרת נדמו לו כנושאי קיסר, ועל שם הכתוב "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך" וגו' ומה שנדמו לו כנושאי קיסר להורות שבמצווה זו נעשה מרכבה כביכול להקדושה העליונה) אמרו ליה שמא דבר ערוה בא לידך וניצלת הימנה דתנינא, כל הבא דבר ערוה לידו וניצול הימנה עושין לו נס.

מסירת נפש לא לעבור על איסור עריות

גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו כגון רבי צדוק וחבירו ורבי צדוק תבעתיה ההיא מטרוניתא (ואשה חשובה היתה שאין יכול ליפטר ממנה ומסור בידה להרגו, רש"י שם) אמר לה חלש לי ליבא ולא מצינא איכא מידי למיכל אמרה ליה איכא דבר טמא אמר מאי נפקא מינה דעביד הא אכיל הא. (ופירש"י מאי נפקא מינה דהאי מילתא דלא נזדמן לי אלא מאכל טמא יש לי ללמוד מכאן דעביד האי הבועל ארמית ראוי למאכל טמא) הסיקה התנור לצלות שם המאכל

טמא וסליק רבי צדוק ויתב בגויה אמרה ליה מאי האי אמר לה דעביד הא נפל בהא (רוצה לומר באור של גיהנם) אמרה ליה אי ידעי כולי האי לא צערתיך.

רב כהנא הוה קמזבין דיקולי (סלים שנשים נותנות שם פלכיהן) תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה, איזיל איקשיט נפשאי סליק וקא נפיל מאיגרא לארעא אתא אליהו קבליה אמר ליה אטרחתן ארבע מאות פרסי (שהייתי במקום אחר רחוק ד' מאות פרסה. רש"י) וכו' עיין שם.

מכל זה יש לו לאדם ללמוד כמה צריך האדם להתגבר על יצרו ואפילו להסתכן בעצמו ליפול מאיגרא לארעא, או להכנס בתנור של אש ולא לעשות עבירה זו חס ושלוש, כי באמת האש שלמעלה יהיה חזק הרבה והרבה יותר מהאש שלנו כי אפילו במדור הראשון של גיהנם כבר גדול כחו עד ששים פעמים משלנו, וכל מדור ומדור נתגדל האש יותר ויותר עד ששים פעמים כידוע, ולבד זה הרבה מיני בזיונות וכלימות קודם שבא להגיהנם שהולכין אחריו המונים המונים של מלאכי חבלה ומכריזין ואומרין דא פלניא דמריד במאריה ולא חס על יקרא דמאריה ווי ליה לעילא ווי ליה לתתא (וכעין זה אמרינן בקידושין מ' כל שלא חש על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם מאי היא אמר ר"י זה העובר עבירה בסתר).

אם הוא מתגבר על יצרו וניצול מן העבירה, זכותו קיימת לכל דורותיו הבאים אחריו

אבל אם הוא מתגבר על יצרו לכבוד קונו וניצול מן העבירה זכותו קיימת לנצח עבור זה אף לכל דורותיו הבאים אחריו, וכדאיתא בספרא רבי יוסי אומר אם אתה רוצה לידע מתן שכרן של צדיקים צא ולמד מאדם הקדמוני שעבר על מצווה אחת ראה כמה מיתות נקנסו עליו לדורותיו ולדורי דורות עד סוף כל הדורות, ומדה טובה מרובה שעל ידי מצווה

אחת מזכה לו ולדורותיו ולדורי דורותיו עד סוף כל הדורות, והקדוש ברוך הוא בעצמו מעיד עליו מלמעלה כי אפילו על סתם רווק הדר בעיר ואינו חוטא איתא בגמרא שהקדוש ברוך הוא מעיד עליו למעלה וכל שכן שבה דבר עבירה לידו.

למה זכה יוסף לכל הגדולה

בא וראה למה זכה יוסף לאותה הגדולה בשביל שכבש יצרו ומסר נפשו כדי לעשות רצון קונו כי היא פתתה אותו בכל יום ויום בכמה מיני פתוים ואיומים, וכדאיתא במדרש שאמרה לו אם לא תשמע לי הריני חושבך בבית האסורים, וענה על זה ה' מתיר אסורים, הריני מעוור עיניך וענה ה' פוקח עיוורים, הריני כופף קומתך, וענה ה' זוקף כפופים, ואפילו בשעה שהיה כבר חבוש בבית האסורים שהיה רואה עצמו שבויה היא היתה נכנסת בכל יום ויום לבית האסורים ותפתתהו ואף על פי כן לא שם יוסף לבו לזה והיה משים בטחונו שהשם יתברך בודאי יעזור לו לבסוף.

שכר הגדול להעומד בניסיון שלא להיכשל בעריות

וכהאי גוונא מצינו בבוועז שאמרו חכמינו זכרונם לברכה שלפי שהיה יצרו מפתתה ואמר לו אתה פנוי והיא פנויה נתגבר על יצרו ונשבע חי ה' שכבי עד הבוקר מה היה לבסוף זכה שיצאו ממנו מלכי בית דוד. ונמצא בספרים הקדושים על הגאון בעל הלבוש שלכך זכה מן השמים לעשות החבורים הנחמדים שלו והם ספרי הלבושים שפעם אחת בימי בחירתו היה לו ניסיון גדול שבא אצל דוכסית אחת לסחור סחורה ופתתה אותו לעבירה ולא היה לו שום מקום להמלט ממנה שהיה חצרה סגור אם לא תחת מקום בית הכסא ובזה את עצמו ונס ונמלט דרך אותו מקום הבזוי הנ"ל, והיה לבוש אז בכמה מיני בגדים וימאס וילכלך את כולו ולכך זכה אחר כך מן השמים לחיבור הלבושים.

מי שמתגבר על יצרו בדבר ערוה זוכה ומאיר על ראשו אור מן השמים

עוד נמצא בספרים הקדושים שמי שמתגבר על יצרו בדבר ערוה זוכה ומאיר על ראשו אור מן השמים, ובדורות הראשונים היו רואין זה בעיניהם, וכדאיתא בסנהדרין^כ בהא דשלחו ליה למר עוקבא לדזיו ליה כבר בתיה, ופירש רש"י שם שמצא בספר אגדה שנתן עיניו באשה אחת ואשת איש היתה והעלה לבו טינא ונפל בחולי, לימים נצרכה ללוות ומתוך דוחקה נתרצית לו ונתגבר על יצרו ופטרה לשלום ונעשה לו נס ונתרפא מחליו וכשהיה יוצא לשוק היו רואין שאור דלוק על ראשו מן השמים, ועל כיוצא בדברים אלו אמרו חכמינו זכרונם לברכה בכמה מקומות על כמה מעשיות שאירעו בדורותיהם: יש קונה עולמו בשעה אחת.

אם נזדמן לאדם עניין של איסור ונתגבר על יצרו, יזכהו הקדוש ברוך הוא למדרגה רמה בעולם הבא שיהיה לאות ותפארת בתוך ישראל וגם בעולם הזה לו ולכל דורותיו הבאים אחריו שיהיו מגיבורי ישראל

על כן צריך לידע כל איש ואיש בדורותינו אם נזדמן לו איזה ענין של איסור ונתגבר על יצרו לכבוד השם יתברך בודאי יזכהו הקדוש ברוך הוא למדרגה רמה בעולם הבא שיהיה לאות ותפארת בתוך ישראל וגם בעולם הזה לו ולכל דורותיו הבאים אחריו שיהיו מגיבורי ישראל (היינו הגבורים האמתים כנגד יצרן וכמאמר התנא איזהו גבור הכובש את יצרו) ויזכו לעשות תמיד הטוב והישר בעיני ה', וכמו שאמר הכתוב "אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד", מה כתיב בתריה, "גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך" וגו', וכהאי גוונא איתא במדרש רבה פ' תזריע לענין יהויכין מלך יהודה שנשבע עליו הקדוש

ברוך הוא שיכרת זרעו כמו שנאמר^{כד} "אם יהיה כניהו בן יהויקים" וגו' ואחרי כן כשתפסו נבוכדנצר והושיבו במאסר לבו ובהמשך הזמן ממילא היה נכרת זרע דוד כי שאר זרע דוד כרת מכבר ובקשו הסנהדרין לרעותה של אשת נבוכדנצר שתבקש אותה שתבקש מנבוכדנצר שיתנו ליהויכין אשתו עמו גם כן בחדרו שם, וכן היה שהרשה לשלשל לו אשתו דרך גג בית האסורים שלו כי נבוכדנצר לא פתח אסיריו ביתה, וכשבא להזקק לה אמרה לו טיפה קטנה של דם ראיתי ותיכף פירש ממנה עד שתספור ימיה ותטבול, ואמר הקדוש ברוך הוא בארצי לא שמרתם תורתי ועכשיו חזרתם מדרככם הרע, ונתמלא הקדוש ברוך הוא רחמים עליו והשאל הקדוש ברוך הוא על שבועתו לפני פמליא של מעלה ונולד אחר כך ליהויכין בן אשר האיר לכל ישראל, ועל ידו נבנה בית שני, והוא זרובבל בן שאלתיאל והוא הוא נחמיה בן חכליה כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה. ותחת שאמר עליו הקדוש ברוך הוא מתחלה כי אם יהיה כניהו בן יהויקים חותם על יד ימיני משם אתקנך נאמר עליו לבסוף "ושמתוך כחותם"^{כה}.

הנך רואה מזה את בירור דברינו שתחת שהאדם מתגבר על יצרו לכבוד השם יתברך בזכות זה יצאו ממנו אנשים המאירים לעולם בתורתם ובצדקתם (והיא מידה במידה דעל ידי עריות נולדו רשעים גמורים ועליהם נאמר "וברותי מכם המורדים והפושעים ביי", כדאיתא בנדרים^{כו}, ובזכות זה ששומר עצמו מלהרבות פושעים ומורדים נגד השם יתברך יתן לו השם יתברך בנים צדיקים וחסידים) ומה מאד ישמח לב האב על ידי זה בזה ובבא כמו שאמר הכתוב "בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני".

(כד) ירמיה כ"ב.

(כה) חגי ב' כ"ג.

(כו) דף כ'.

מעשה נורא מעונש אם ובת שלבשו בגדי פריצות

דע כי יש סוגי עוונות שענשם שתתלבש נפש הנפטר בגוף ותיענש נפשו בלבוש גופו, ולכך, לאחר שנפטר אותו חוטא, מביאים את נפשו בגוף וסובל עונשים משונים. והגוף ההוא אינו גוף כמו של אנשים החיים בעולם הזה, אלא גוף מישאל כדי להיפרע ממנו (כמו שכתבנו לעיל מרבינו חיים ויטאל זכרוננו לברכה). ויובנו הדברים על פי המעשה הנורא שכתב בספר "דרכי ה'" ובספר תורת החסידים ועוד, וזה לשונו:

ואספר מעשה נורא שספר לי איש נאמן ולא נחשד לשקר. אשר היה אצל אביו או אולי אצל דודו שהיה דר באיזה ישוב ובא מן הדרך בחברת איזה אנשים ממסחרם ודרכם, ונסעו בעגלה עם סוסים, ועברו דרך השדה, ופתאום שמעו יללה וקול מר צורח בקול גדול: "יהודים, יהודים, בואו ורחמו והושיעו לנו!" ונשאו עיניהם וראו בית אחד עומד בשדה ומשם יוצא הקול, וקפצו כלם מהעגלה, כי חשבו אולי בא אליהם איזה גזלן ורצו להושיע.

האם שורפת את בתה

אבל כשנכנסו לבית, המה ראו ותמהו, כי ראו שם אשה זקנה אחת, ועל הספסל שוכבת אשה צעירה, ושם אש גדול מאד בוער בארץ, ועל האש יורה גדולה, ובתוך היורה הרבה בגדים, והיה מרתיח מאד מגודל האש, עד שהרתיחה עלה למעלה, ולא דברה זו האשה כלום עמהם, רק תחבה ידיה לתוך היורה הרוחת ולקחה הבגדים שבשלו והרתיחו שמה מתוך הרתיחה, ונתנה אותם על האשה הצעירה עד ששרפה בשרה, והיא היתה צועקת בקולות גדולות. ככה עשתה כסדר כמעט בכל רגע, והבינו שאין זה עניין אנושי, ורק מהנשמות

הנדחות מעולם התוהו שזה עונשם, רחמנא ליצלן. ונפל פחד גדול ונורא עליהם, ונשמטו אחד לאחד לחוץ.

האם צועקת "רחמו, הושיעו לנו"

וכשראתה האשה הזקנה שהולכים לחוץ, יצאה אחריהם והתחילה עוד הפעם לצעוק בקולות: "רחמו, הושיעו לנו!" ומכח הפחד שנפל עליהם, שכחו שיש להם סוסים ועגלה, וברחו ורצו עד הכפר באימה גדולה, ונפלו שם לארץ ושכבו חלשים כמה שבועות, רחמנא ליצלן. ואחר כך נזכרו שאין שם בזה השדה ולא היה מעולם שום בית עומד שם.

אחר הפטירה יתהפכו האבות והאמהות לאכזרים גדולים, וידונו בניהם בכל מיני אכזריות שבעולם.

וכנראה שהצעירה היתה בתה של הזקנה, שלא גדלה אותה על דרכי הצניעות, וזה היה עונשם - שאמה בעצמה שרפה אותה. וככה יהא בתוקף עוז ביתר שאת לאלו הנשים השחוצות ולמגדלי בניהם בחציפות, ושורפות נשמות בניהם ובנותיהם בחמלה שחומלות עליהם. אבל שם לאחר הפטירה יתהפכו לאכזרים גדולים עליהם, והאבות והאמהות בעצמם ידונו בניהם בכל מיני אכזריות שבעולם. ומצווה גדולה לכל אחד לקרא זאת ולפרש ולספר זאת לנשי זמנינו, למען יכירו וידעו שיש בורא עולם ואינו מוותר כלום וכלום. עד כאן.

אם מעולם העליון שהענישה את בתה שסירבה ללבוש בגדי צניעות

פעם אחת¹² עלתה בחורה לאַטְאָבְאָס ונאלצה לעמוד בזמן הנסיעה, כיון שמקומות הישיבה היו תפוסים, ולידה

(כז) מובא בספר "דרכי ה'" פרק ה', והמעשה ידוע ומובא בעוד כמה ספרים.

עמד אדם חרדי וירא שמים. לאחר מספר דקות שאלה את אותו אדם: הגד לי, בבקשה, מה השעה אצלך? ענה לה הלה: לשם מה צריכה את לדעת את השעה? הרי אני רואה שאת לבושה במלבושים לא צנועים, האם כדי ללכת לקולנוע או לבלות זמן לבטלה?

ענתה הבחורה: אספר לך מה שקורה אתי - אמנם אתה רואה אותי בלי שרוולים ובבגדים לא צנועים - זה נכון, אבל אני מבית מאוד דתי. אמי נפטרה לפני זמן קצר. והנה, כל לילה רואה אני בחלומי את אמי עומדת לידי ואומרת לי: "לאה, לאה, אני מבקשת ממך ללכת בצניעות וללבוש בגדים צנועים, ואם לא תשמעי בקולי, אבוא לקחת אותך אליי", והחלום חזר על עצמו פעמים רבות ואני לא השתניתי מאומה, והמשכתי ללכת בבגדי פריצות.

והנה הלילה באה אלי שוב בחלום ואמרה לי: "מחר בשעה חמש בערב אני רוצה לקחת אותך אלי, עמדי ליד הקיוסק של רחוב אלנבי בתל אביב, ואבוא לקחתך". כך ספרה הבחורה לאותו אדם, אמרה שלום וירדה מהאָטאָבאָס.

האיש ירד באותה תחנה שהבחורה ירדה, והנה הבחורה חצתה את הכביש, ומשום מה הרמזורים באותו רגע התקלקלו, עברה מכונית ודרסה את הבחורה למות, ואז נתקיימו דברי האמא שתבוא לקחת אותה.

מעשה נורא מה שקרה ב 400 נערים ונערות

איתא במסכת גיטין^{כח} דף נ"ז, אספסיאנוס מלא ג' ספינות נערים ונערות^{כט} כדי להחטיאם, אמרו אותם נערים

(כח) וכן במדרש איכה (פרק א, מה).
(כט) ובגמרא גיטין נ"ז הגירסא ארבע מאות נערים ונערות.

ונערות: לא דיינו שהכעסנו להקדוש ברוך הוא והחריב לנו בית המקדש, או נכעיסו בגלותנו? שאלו להגדול שבהם: אם זורקין אנו עצמנו לים, יש לנו חלק לעולם הבא? אמר להם הגדול שבהן: "אמר ה' מבשן אשיב, אשיב ממצולות ים", כלומר יזכו לעולם הבא. מיד עמדו נשים וזרקו עצמן לים, ואחריהם אמרו הבחורים: אם אלו מסרו נפשם - אנו על אחת כמה וכמה. מיד מסרו אף הם עצמם ונפלו לים. וכשזרקו כת ראשונה את עצמן לים, אמרו פסוק: "אם שכחנו שם אלוקינו ונפרוש כפינו לאל זר", והשליכו עצמם לים. אחריהם עמדה כת שניה ואמרה: "כי עליך הורגנו כל היום" והשליכו עצמן לים, ואחריהם עמדה בת שלישית ואמרה: "הלא אלוקים יחקור זאת כי הוא יודע תעלומות לב" והשליכו עצמן לים. ורוח הקודש צווחת ואומרת: "על אלה אני בוכיה".

ושם הקשו בתוספות^ל, היאך השליכו עצמן לים ומסרו עצמם למיתה? ותירצו, כיון שידעו שייסרו אותם עד שיעברו עבירה, ולכך מותר היה להם כדי שלא לחטוא - למות על קידוש ה' מדעת עצמם, וכמו כל חטא גילוי עריות שנאמר בו "יהרג ואל יעבור".

מעשה ב-93 בנות שמסרו נפשן למות על קדושתן

מסירות הנפש לקדושה של עם ישראל בזמן השואה מתבטאת לפנינו במה שאירע לתלמידות סעמינאר "בית יעקב" בקראקא^{לא}. הסעמינאר נוסד על ידי מרת שרה שנירער, עליה השלום, וכאשר פרצה מלחמת העולם, נותרו הרבה מן התלמידות ללא אפשרות חזרה לביתן. הן נשארו בקראקא בסעמינאר, ובמשך הזמן נודע להן שאין בשום אופן אפשרות לחזור לבתיהן.

(ל) כן הוא בגמרא ע"ז דף י"ח.

המורות עודדו אותן והכינו אותן לקראת הבאות. הן תארו לפניהן את העתיד בעדינות הראויה, וכמו כן הכינו אותן גם לקראת האפשרות למות על קידוש השם.

היה זה בחודש אב שנת התש"ב, אז נשאה מנהלת הסעמינאר דברים בפני תשעים ושלוש התלמידות שנותרו בסעמינאר, וכה היו דבריה:

'בנותי' היקרות, מדי יום אנו מתפללות לבורא יתברך שלא יביאנו לידי נסיון, ואם יעמידנו בפני נסיון, אנו מבקשות שלא ניכשל בו, חס ושלוש - יהיה לנו הכח לעמוד בנסיון! תקופה קשה עוברת עלינו כעת; נזכור את דברי משה רבינו, עליו השלום (דברים ל"ב, ד): "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". יום יבוא ותצטרכו להשתמש בכל מה שלמדתן, עליכן להראות את נאמנותן של בנות ישראל להקדוש ברוך הוא, את עמידתן בכל סוגי הנסיונות'.

כמה ימים לאחר מכן הגיעו אל הסעמינאר סוכני הגסטאפו, ימח שמם, צוו לבנות להתרחץ וללבוש את מיטב בגדיהם, וכמו כן הודיעו למנהלת, כי ביום המחרת יבואו תשעים ושלושה אנשי גסטאפו [כמספר הבנות], ועל הבנות יהיה להילוות אליהם. הם הבטיחו כי לא יאונה לבנות כל רע, רק אנו רוצים להשתעשע מעט.

כאשר שמעה המנהלת את הדברים הללו, הבינה כי הגיע עת הנסיון. היא אפשרה לבנות להתרחץ ולהתלבש. אולם, טרם הגיעו אנשי הגסטאפו, הקהילה את כל תשעים ושלוש הנערות יחדיו, וכה דברה אליהן:

'בנות' יקרות, יודעת אנכי שכולכן מוכנות למסור נפשכן על

קידוש השם כאשר יהיה הצורך בזה. כמו כן יודעת אני שאתן מוכנות לקבל באהבה את כל היסורים המזומנים לכן. אבל, יש לכם לדעת, כי למפלצות הנאציות הללו, שעתידים לבוא לכאן, יש תכניות שטניות הרבה יותר ממה שהעלינו על הדעת - לא רק שהם רוצים להשמידו השמדה פיזית, אלא להשמיד ולכלות אותנו באופן רוחני.

המנהלת עצרה דבריה והבחינה בזעזוע שניכר על פני הבנות. לאחר הפסקת מה המשיכה: 'ברשותי סם מות עבור כולנו. אם יגיעו הדברים לידי כך שמי שהוא מהקאלגאסים ירצה לגעת בכך - עליכן לבלוע את הרעל. בל נניח להם, חס ושלוש, להכתים את נשמותינו'.

לאחר ההלם ההתחלתי, התעודדו הבנות והרגישו התעוררות רעש פנימי וחיזוק הלב באור האמונה והבטחון בבורא יתברך שהיה נסוך על פניהן. אחת לאחת נגשו לקבל את מנת הסם.

למחרת היום, כאשר הגיעו אנשי הגעסטאפּ, התכנסו הבנות באולם הסעמינאר, ואמרו בדחילו ורחימו: "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה ולמסור את נפשי על קידוש ה'". ואז, כולם כאחד בלעו את כדורי הרעל להמתין עד שאנשי הגעסטאפּ יקחו אותן.

המנהלת, גם היא, כמובן, נטלה את הסם, וקראה בפניהן: הבה נקרא בפעם האחרונה את הקריאה של כל יהודי לפני צאתו מן העולם: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד!!!"

קראו את "שמע", ואחת אחת נפחו את נשמתן, ויצאו נשמתן באחד.

פְּנִינִים יְקָרִים עַל פֶּרֶשֶׁת הַשָּׁבוּעַ

ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני (יתרו יט, ב)

מקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני,
מה זה בתשובה אף זה בתשובה (רש"י)

שאלו חסידים את רבי צבי מלאמזשע:

אחרי ששבו בנסיעתם מרפידים,
על מה היה להם לשוב עוד בבואם לסיני?

השיב רבי צבי:

דרכם של בעלי תשובה שהם שבים כשהכירו בחטאם
ותיכף מתחרטים, ואחר כך עוד לעת שהם זוכין לקיים איזהו
מצוה, מתחרטין שוב ביתר שאת על חטאיהם, כי אמנם רק
עתה מסוגלים להכיר כראוי את עומק הפגם שפגמו. וזו היא
התשובה השלמה.

בבוא ישראל למדבר סיני, השיגו התרוממות הדעת,
ותיכף ברגע זה עשו תשובה מחדש...

* * *

על משקל דומה פירש רבי ישראל יצחק מאלכסנדר את
התפילה בסיום שמונה עשרה: "**ואחרי** מצותיך תרדוף נפשי".
כלומר: **אחרי** שאקיים את המצוה, תתרומם הכרתי וארדוף
להשיג ולקיים עוד מצוות, ולא תדע נפשי שבעה....

* * *

הרבי ר' זושא מאניפאלי כך הי' דורש לענין בעלי תשובה:
 "שובו בנים שובבים" - עשו תשובה על תשובתכם, כלום כך
 שבים בתשובה!!

* * *

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (יתרו כ, ב)

כתוב ב"ארחות חיים" להרא"ש:

צריך לבטוח בה' ולהאמין בהשגחתו הפרטית, שענינו
 משוטטות בכל הארץ, וענינו על כל דרכי איש. כי מי שאינו
 מאמין ב"אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - אף ב"אנכי ה'
 אלקיך" אינו מאמין.

* * *

גם הרמב"ן כותב בפירושו לתורה:

"אנכי ה'": יצוה אותם שידעו ויאמינו בה' כייש ה' והוא
 אלקים, כלומר: הווה וקדמון, מאתו הי' הכל בחפץ ויכולת,
 והוא אלקים להם שחייבים לעבוד אותו.

וזאת המצוה, ממשיך הרמב"ן, תיקרא בדברי רבותינו:
 קבלת עול מלכות שמים.

* * *

ואומר בעל "נתיבות שלום:

מצוה זו של "אנכי" כוללת ב' ענפים: (א) להאמין בייחוד
 הבורא - "אנכי ה'"; (ב) להאמין שהייתי אלקיך גם בהיותך
 שקוע בזוהמת מצרים, ואפילו משם הוצאתיך, כי ה' שוכן עם
 בני ישראל אף בתוך טומאתם, בן המלך גם כשחוטא מוסיף
 להיות בן לאביו, ואפילו הגיע יהודי כושל עדי שאול ואבדון אל
 יתיאש, כי ה' אתו, ככתוב: "ואציעה שאול הנך!"

הקשה רבי שמחה בונם מפשיסחא:

למה אמר הקב"ה "אשר הוצאתיך מארץ מצרים"
ולא אמר "אשר בראתי שמים וארץ"?

הוא מותיב והוא מפרק:

"שמים וארץ" הי' אדם אומר: זה גדול מדי בשבילי! איך
יהי' יצור שפל כמוני להתקרב לאלוקים אדירים? אכן הקב"ה
אומר לו: אני הוא שהוצאתיך מן הבוץ, אני הוא שירדתי
למענך הנה, בוא ושמע!

* * *

אנכי - לא יהיה לך (יתרו כ, ב-ג)

סח רבי יהושע מבעלזא:

כל רמ"ח עשין נכללים בדברה הראשונה "אנכי", וכל
שס"ה לאוין נכללים בדברה השניה "לא יהיה לך", שהרי אם
מאמין אדם מישראל באמונה שלמה שהקב"ה יחיד ואין בלתו
- ממילא ברור לו שמחוייב למלא אחר כל פקודותיו והן בקום
ועשה והן בשב ואל תעשה.

כאן מונח היסוד והבסיס לכל פקודי התורה.

* * *

חז"ל מספרים, כי בשעה שאמר הקב"ה את שתי הדברות
"אנכי" ו"לא יהיה לך", פרחו נשמתם של בני ישראל.

שואל ה"שפת אמת":

לשם מה הי' צורך בזה, הלא יכול הי' הקב"ה הכל יכול
לעשות שלא תצא נשמתם?

והוא משיב:

כדי לרמוז להם, שכל דבר הקשור עם יהדות צריך
למסירות נפש, בחינת "יצאה נשמתם".

* * *

לא יהי' לך אלקים אחרים על פני (יתרו כ, ג)

כשנצב רבי יוסף יצחק מליובאוויטש בפני חוקריו בתופת
של מלכות הרשעה ברוסיא, עמד בקשיות-ערפו וסירב לוותר
על שאיפתו לפעול לחיזוק היהדות. איים עליו אחד החוקרים
באקדחו, אמר:

צעצוע זה פעל על אנשים רבים, כי ישנו את דעותיהם...

אולם האדמו"ר לא נבהל והשיבו בקור רוח:

צעצוע קטן זה עלול להפחיד רק אדם שיש לו אלים רבים
ועולם אחד. ברם, לי יש א-ל אחד ושני עולמות - וצעצוע כזה
איננו מפחיד אותי...

בעזרת השם יתברך

פרק י"ח

• משפטים •

בפרק הזה יבואר:

העונש הגדול בעולם הזה על שנהנה מגניבות וגזילות ואיסורים, שעל ידי זה הבנים יוצאים לא עלינו לתרבות רעה, חס ושלום - מעשה גדול שהי' בק"ק צפת, ברוח שנכנס לאשה והיו שם קרוב למאה אנשים - העונש הגדול באחד שמתו לו בניו רק בגלל שבירך ברכת המזון בלי בגדים, וכשתיקן מעוותו ריחם עליו ה' וזכה לבנים חיים - הרוח מגלה עוונות שעשה בחייו.

תוכן הענינים

של פרק י"ח

- א. העונש הגדול בעולם הזה על שנתנה מגניבות וגזילות ואיסורים, שעל ידי זה הבנים יוצאים לא עלינו לתרבות רעה, חס ושלום.ה
- ב. העונש הגדול באחד שמתו לו בניו רק בגלל שבירך ברכת המזון בלי בגדים, וכשתיקן מעוותו ריחם עליו ה' וזכה לבנים חיים.ז
- ג. סיפורים נוראים - מספר שער הגלגולים.ט
- ד. מעשה גדול שהי' בק"ק צפת, ברוח שנכנס לאשה והיו שם קרוב למאה אנשים.ט
- ה. ענין עשן אש וגפרית.י
- ו. הרוח מגלה עוונות שעשה בחייו.יב
- ז. עוד מעשה נורא ברוח שנכנס בבחור.יז
- ח. מעשה נורא שאירע בצפת.יט

פרק י"ח

העונש הגדול בעולם הזה על שנהנה מגניבות וגזילות ואיסורים, שעל ידי זה הבנים יוצאים לא עלינו לתרבות רעה, חס ושלוש.

בספר בנין דוד להגאון הצדיק מאוהעל זצ"ל כתב^א: שאנו רואים חסידים ואנשי מעשה ובניהם סרו מדרך השם יתברך, דיש לנו ב' סוגי מצוות, מצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחבירו, להיות נושא ונותן באמונה ושלא להנות מממון של אחרים, דאם נהנה מממון של אחרים לגזל יחשב ואזי הבנים נתפטמו מגזל המוליד טבע רע, לכן ח"ו התולדות פורקים מעליהם עול מלכות שמים עד כאן דבריו הקדושים.

והביא שם שכן כתב בישמח משה בפי' בחוקותי, וקדמו בזה הגאון הרבי ר' יונתן זצ"ל, לפרש הפסוק^ב "ואריה כבקר יאכל תבן", דהנה איתא בספר הפליאה אשר הארי יש לו כל סימני טהרה, ואפילו הכי אסר לנו השם יתברך לאכלו, יען כי נתפטם מגזל ואוכל החיות טמאות אשר מולידים אצלו טבע רע, אבל בעת הגאולה שיהי' שלום בין החיות וגר זאב עם כבש, ולא יאכל הארי את החיות רק יאכל תבן, ממילא יהי' הארי כבקר וכזאב. וזהו פירוש הכתוב, וארי' כבקר, שיהי' בעת הגאולה בהמה טהורה הראוי לאכילה כמו הבקר, והטעם, כי יאכל תבן ולא יאכל את החיות ודפח"ח.

ועל פי זה מפרש בבנין דוד הפסוק בתהלים: "הושיעה ד' כי

(א) בשם הרב הקדוש מוה"ר חיים מקאסוב זי"ע בעל מחבר ספר תורת חיים.

(ב) ישעי' י"א.

גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם", הכוונה שמבקש דוד המלך עליו השלום שיעזור ה' כי גמר חסיד, כי הבנים אינם מתנהגים בדרכי התורה והיראה, והגורם לזה כי פסו אמונים מבני אדם כי אינם נושאים ונותנים באמונה ונתפטמו הבנים מדברים האסורים, עיי"ש עוד מה שהאריך בזה.

וכדברים האלו מבואר בספר הקדוש אגרא דפרקא (אות קכ"ו) וזה לשונו, אמר כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מוה"ר מנחם מענדל (מרימנוב זצ"ל) על מה שהוא מן התימא שאנחנו רואין כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לבית רבם ומתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכוונה ועונים אמן יהא שמיה רבא ואמן ומיישרים אורחותם, ואחר כך כמשתגדלים מתהפכים ח"ו במדות גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא ומאין יתהוה זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם והוא הבל שאין בו חטא היה מהראוי שתעמוד למשען להם ויוסיפו אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה. ואמר הוא זכרוננו לברכה שהוא על שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה ונתפטמו באיסורים ושב להם לבשר מבשרם ועל ידי זה נולדים תאות ומדות גרועות. והביא רא"י מזפק העוף על שנהנה מן הגזל לא נתקרב לגבי המזבח כי לא לרצון יהיה, והגם שהעוף לא מצטוה הנה השי"ת שונא החמס, עכדה"ק.

ושם (באות פ"ב) הביא האגרא דפרקא מספר זהר (בראשית דף עח.) לך לך וכו' ומבית אביך שלא תשגח בביתא דאבוך, וכתב הרמ"ז ר"ל שלא יהנה כלום משל אביו שלא יחשוב לברר בירורים מבית אביו מניצוצי הקדושה הכמוסים שם לפי שעדיין לא הגיע זמנם לתקן.

וכתב האגרא דפרקא וזה לשונו, מזה ילמוד אדם דעת להזהר שלא להנות מאדם שאינו הגון, ובפרט המשתדלים בעצמם להשיג ממון מרע מעללים ואנשי בליעל

הם המתטפשים וקונים לעצמם מדות רעות כי כח הפועל בנפעל. והאדם הרע מעללים שהסגיל המעות ההוא, הנה כח הפועל בנפעל היינו (המעות), והאיש הישר הלוקח אותו הממון ולא יוכל לברר הטוב מן הרע קונה לעצמו מדות רעות, ומשום הכי נאסר לנו מרבתינו זכרונם לברכה (ב"ק קיג.) אפילו לפרוט מטבע מתיבת המוכסן, עכלה"ק.

נמצינו למדין מכל זה דאם נהנה אדם מממון של גזל או שאר איסורים, גורם בזה פגם בנפשות בניו אחריו, ודא עקא שאין הבנים מתנהגים בדרך הישר והטוב.

וזהו ה"י ענין השחתת דור המבול, שרצו כל ימיהם אחר תאוות הכסף והמותרות, ועל ידי זה השחיתו את דרכם על הארץ, שגם הארץ נשחתה עמהם יחד, וכמו שכתב באגרא דפרקא הנ"ל דעל ידי שנהנה מאותו הממון אינו יכול לברר הטוב מן הרע, וקונה לעצמו מדות רעות, וכיון שלא ביררו הטוב מהרע, אשר זהו עיקר עבודת האדם בעולם הזה, על כן אמר השם יתברך והנני משחיתם את הארץ דייקא, וברש"י כמו מן הארץ, או עם הארץ, שהשחיתו ביחד עם הארץ, כיון שלא ביררו חלק הטוב מחלק הרע, ודו"ק.

העונש הגדול באחד שמתו לו בניו רק בגלל שבירך ברכת המזון בלי בגדים, וכשתיקן מעוותו ריחם עליו ה' וזכה לבנים חיים

חסיד אחד^ג, מתלמידיו שה"י מתנהג בחסידות וביראת ה' כל ימיו ועשה צדקה כפי כחו, וה"י לו צער גדול שלא זכה לגדל בניו, שכל בניו שנולדו לו לא שמח בהם כי מתו בקטנותם רחמנא ליצלן ומאד גדל צערו על זה, ולא הניח דבר רפואות וסגולות וקמיעות שלא עשה ולא הועיל לו כלום. יום אחד נסע

(ג) מספר אוצר הסיפורים.

לרבו הקדוש רבינו בעל "מאיר נתיבים" זצ"ל, והסתכל בו הרב שהוא סר וזעף, שאל לו הרב למה פניך זועפות, וענה החסיד ואמר ליה, אדוני מורי ורבי מה אענה ומה אומר גודל צרתי ומזלי הרע, שמכל הבנים שילדה לי אשתי לא יחיו יותר משמונה ימים שלימים, ולא ידעתי מה לעשות ולא אוכל עוד לסבול הצער הגדול אשר יש לי, והיום באתי לפני אדמו"ר להתחנן לפני השם יתברך להתפלל עלי ויתן לי איזה תרופה ועצה טובה כדי שיחיו בני ויוציא זאת הדאגה מלבי. באותה שעה שאל לו הרב מה מעשיך והנהגותיך בזה העולם, וסיפר לו כל מעשיו ועניניו והנהגותיו בעבודת השם יתברך ומצותיו כל הימים, וראה הרב איך דרכיו מתוקנים ביראת ה' והכל לשם שמים, ונשאר הרב בהול במחשבתו לידע מה הוא הגורם להחסיד הנ"ל העונש הזה.

ואחר עבור זמן כמו שעה אחת והוא יושב ודומם מחשבותיו הטהורים לבוא אל האמת על מה זה ולמה באו להחסיד מקרים כאלה, וגם אותו החסיד יושב כנגדו באימה וביראה מצפה ומחכה לתשובה, ובתוך כך שאל הרב להחסיד הנ"ל תודיעני כיצד הנהגתך בשעת אכילתך ובשעת ברכת המזון, ענה האיש ואמר לו, אשר איזה פעמים בימי הקיץ שאני נכנס לבית עיף ויגע מרוב חמימות אני פושט בגדי העליונים כדי להתקרר מעט ובין כך בא עת האוכל ביום או בלילה, ואני יושב לאכול כך בבגדי התחתונים לבד בלתי המלבושים העליונים, היינו הבגד העליון אשר אלך החוצה, וכשאני גומר סעודתי אני מברך ברכת המזון בזה האופן.

אכן נודע הדבר – אמר לו הרב – וזהו סיבת מיתת בניך. ובכן אם תשמע לעצתי תקבל עליך שמהיום והלאה לא תוסיף עוד לעשות כזאת, ולעולם היזהר כשתשב לשולחן לבוש כל בגדיך ותברך ברכת המזון מעוטף בבגדיך באימה וביראה, זה השלחן אשר לפני ד', ואני ערב לך שמהיום והלאה

תזכה שיחיו בניך הנולדים לך ותשמח בהם, וכן הי', שקבל עליו לעשות כמו שצוהו הרב, וזיכהו השם יתברך בבנים זכרים חיים וקיימים וגדלם בכי טוב, וראה דור ישרים יבורך. עד כאן המעשה.

המורם מזה המעשה, כמה חמור עון המברך בלא עיטוף בגדיו וארכבותיו דא לדא נקשן רוכבות זו על זו ומברך בלי כוונה כמצות אנשים מלומדה בהרגל פיו דוקא מבלי יבחין מה שמוציא מפיו, אוי לה לאותה בושה מה יענה לפני שוכן רומה שבעת אוכלו יושב כלביא לטרופן טרף למלא בטנו ולא יתן אל לבו מי הוא הזן אותו להטריפו לחם חוקן כדי לברכו ולהודות לו על גמולו הטוב, שאלמלא שפעת מדי הטוב אין ביד האדם להרויח אפי' כחוט השערה, ולא עוד אלא כי ענוש יענש, והוא לא ידע כי בנפשו הוא ובאים לו חולאים רעים או מיתת בנים או עניות רחמנא ליצלן, והכל הוא מטיל אותו במקרה, וכמו שראינו בהאיש הזה שהי' שלם ביראת ה' שלא נמצא בו אלא טעות זה שלא במתכוין ונענש במיתת בנים ר"ל, וכשתיקן מעוותו ה' ריחם עליו ומילא רצונו וזכה לבנים לחיים.

כן יזכנו הא-ל להיות יראתו תמיד על פנינו בכל עת ובכל רגע בשכבינו ובקומינו, אמן כן יהי רצון.

סיפורים נוראים - מספר שער הגלגולים

מעשה גדול שהי' בק"ק צפת,

ברוח שנכנס לאשה והיו שם קרוב למאה אנשים.

ולמען תדע היום והשבות אל לבבך אמיתת העניין הזה, הנני אצא לפניך האגרת שלוחה מצפ"ת תבנה ותכונן במהרה בימינו ממעשה דומה לזה וראה מאן גברא דקא מסהיד עליה הרב רבי שלמה הלוי בן אלקביץ בעל מנות הלוי, ושורש ישי רבו של הרב רבי משה קורדיוורו זכר צדיק וזה נוסחה כפי מה שכבר מימים נדפסה.

מעשה גדול שהיה בקהלה קדישה צפת תבנה ותכונן במהרה בימינו, להיות כי האדם מתקרב יותר אל הנאת גופו והרגשותיו מללכת אחר עצת נפשו ואחר הדרכת והישרת התורה, ואף המאמינים והמדקדקים בכל מכל בעבור כי ענייני העולם הבא אינם נרגשים כפי השכל ומי יקבע בלבו כל הצדדים כדי שיעשה לו רושם להבדיל עצמו מכל צד רשע ופשע הן בדיבור הן במחשבה הן במעשה ולא כל אדם זוכה לזה, לכן הסכמתי להעלות על ספר כדי לזכות אחרים מה שעבר לפני, היום י"א לאדר ראשון השל"א ליצירה.

על אודות אשה אחת שנכנס בתוכה רוח איש מישראל כאשר אסדר לפניך, והאמת הוא כי מי שנמצא בעת ההיא ושמע מהרוח מה שאמר ומה שגילה ומי ששמע מפי שומעיהן ראוי שיכניע לבו לשמים ויראו ויפחדו מיום הדין על חשבון נפשם שהכל בא לידי חשבון ואין בשאול בית מנוס, והרי נודע לו ממי שבא מאותו העולם וסיפר לו את העובר לשם ואפשר שהקדוש ברוך הוא שלחו כדי שיראו מלפניו, כמו שאמרו חכמינו זיכרונם לברכה והאלוקים עשה שיראו מלפניו זה חלום רע, וזה אינו בחלום אלא בהקיץ לעין כל נמצאתי בקיבוץ רב שהיו שם קרוב למאה אנשים ומהם בעלי תורה ראשי

קהילות, ויגשו אל האשה ב' אנשים יודעים השבעות וענינים רבים כדי שידבר הרוח אשר בתוך האשה ועל ידי עשן אש וגפרית שהיו מכניסים בתוך הנחירים שלה.

ענין עשן אש וגפרית

וענין עשן אש וגפרית מצאתי גם כן בספר אגרות הרמ"ז הוא מר' משה זכותא זכרוננו לברכה וזה לשונו שם :

והנה על דברת אותו רוח רעה שיש באותה האשה בטורינו אשר הודיענו האדון ענינה ואשר כבר עשה לה כסדר שכתב הרב זכרוננו לברכה לחיי העולם הבא ולא הועיל רק לפי שעה, תמהתי על הדבר כי גדלה מאד כח אותה הכוונה להשליט הדינין החזקים על אותו הרוח ובפרט בהיותו מסטרא אחרא כאשר רמז האדון משמו, אבל לא הודיענו מה הם הסימנים שיש שמה להחזיקו רוח ולא לשגועו, כי הסימן המובהק שיש לרוח הוא כשנשמע קולו דרך איזה אבר ולא דרך הפה, וגם שנראה מקומו בנפיחת איזה מקום כגון בגרון או בשדי האשה וכיוצא, וגם יש מהם שמגידים איזה דבר לעתיד לבוא.

אמנם מכל מקום יכסוהו בהדלקת פתילי גפרית ושיגיע העשן לנחירים ואם תכעס ותרעים על זה יוסיפו עוד כהנה ויאמרו פסוק ימטר על רשעים פחים וגומר ואם לא יכנע להודיע עצמו יתקבצו עשרה תלמידי חכמים ויראי השם והגדול שבהם יטבול תחלה ויניחו כולם תפילין בראשם, ובבואם אצלם יתחילו ויהי נועם בנחת, ובאמרם רק בעיניך תביט יכונו לשם כדברי הרב זכרוננו לברכה לחיי העולם הבא, ואחר כך יאמרו כולם עלינו לשבח בכוונות הידועות, וגם על כן נקוה לך, ובהגיעם אל ואנחנו משתחווים יריע אחד מהם תרועה גדולה.

ואחר זה יאמרו כולם פסוק הפקד עליו רשע, ויכווין הגדול

שבהם בכוונות הדינים הרמוזים בו ויביטו כולם בפניו באומרים פסוק זה ביושר ולמפרע [הכוונות ההם עיין בספר שער רוח הקודש]. ואם לא יכנע יתחזק אותו הגדול בהתעצמות בכוונה רבה ויזכיר באזנו פסוק הפקד בנקודותיו ביושר ולמפרע בכוונת כל השמות, וצריך שיהיה הכל מתוקן לפניו בכתיבה שלא יפחות איזה דבר לא מהשמות ולא מהכוונות בראשי תיבות וסופי תיבות ואמצע התיבות, ואם יתראה בה איזה שינוי וסימן הכנעה יוסיף פעמים ושלש הסדר של הפסוק וכוונתו.

[וכמדומה] לי שנתתי אל ידידי הרב"ך קמיע של הרב זכרוננו לברכה לחיי העולם הבא, יכתובה בטהרה על ק"ץ ויתלוה עלי שיועיל לה, ואם לא תעלה ארוכה בכל אלה יודיענו מעלת כבוד תורתו אם יש בה מהסימנים הנזכרים לעיל ואם היא קורעת בגדיה ואם משתנת צורתה, ואם יש בעיניה איזה חוטים אדומים וכיוצא כל הפרטים שיוכלו להפרט ואז אדע מה יעשה לה, עד כאן מספר אגרות הרמ"ז.

והיא הייתה כמבוטלת שלא הייתה מרוחקת עצמה ואפילו ראשה לא מצד האש ולא מצד העשן, ועל ידי ההשבעות היה הקול מתחיל להישמע קול עב ונמשך כשאגת אריה וקול שחל בלי שום נענוע לשון ופתיחת שפתים.

וכשהתחיל זה הקול להשמע היו הב' אנשים הנזכר מתחזקים ומתחממים עצמם בזריזות ובחריצות לעשות מה שהיו עושים במהירות והיו מתקוטטים ומדברים כנגדו בקולי קולות ואומרים לו רשע תדבר ותאמר מי אתה בלשון ברור.

ואז היה הקול מתגלה ומתראה לכל כי הוא כקול בני אדם, וחזרו לומר לו בקול גדול ועל ידי כל הנזכר מה שמך רשע והיה משיב פלוני והכינוי פלוני, ושאלו לו מהיכן נדע

שאתה פלוני, והשיב שנפטר בטריפו ושהניח בן אחד ושמו פלוני, ושהיו לו ג' נשים ושם הראשונה פלונית ושם הב' פלונית ושם הג' פלונית ומהשלישית נפטר והיא נשואה כעת לפלוני, ועל כל הסימנים שאמר דבר נכונה וקושט דבר אמת, ואז הכרנו כל הנמצאים לשם כי הרוח הוא המדבר.

הרוח מגלה עוונות שעשה בחייו

ושאלו ממנו על איזה עון אתה מתגלגל בעולם בגלגולים כאלה, השיב על עונות רבות שעשה בחייו, וחזרו לשאול לו תפרט אותם, אמר שלא היה רוצה כי מה תועלת, ואז הפצירו בו הרבה שיפרט לפחות עון גדול שבכולם, וענה ואמר על שהיה מין אפיקורס ושהיה מדבר כנגד תורת משה רבינו עליו השלום.

ועל זה העידו לפני רבים שכך היה אומר דברים כאלה בחיים חיותו, ושאלו לו ועתה מה אתה בזה הדעת והשיב כמתאנח בקול מר צועק וסוער ואמר אני מכיר שחטאתי עויתי פשעתי, ושאל מחילה מהקדוש ברוך הוא ומתורתו התמימה על רוב עונותיו.

ואז התחילו הב' אנשים להפציר עמו ולהכריחו שיצא מתוכה וילך למקום מדבר שמם על ידי כל הנזכר לעיל וכן שיבקשו עליו רחמים ויתקעו בשופר כדי שלא ילך יותר זה הגלגול. ואמרו לו תרצה שיבקשו רחמים ויתפללו עליך ויתקעו בשופר. השיב מי יתן, שאלו לו מי יתקע בשופר, אמר החכם כה"ר שלמי אלקבץ. השיב החכם הנזכר שלא היה יכול, חזרו לומר לו תבקש אחר, אמר יהי החכם כה"ר אברהם לחמי, ושאלו עוד מי יתפללו עליך, השיב יהיה הרב אליהו פולקין, ואז אמרנו שלש פעמים א-ל מלך ויעבור ובקול שופר ונעשה הכל כפי גילוי רצונו.

אז אמרנו לו פעם אחרת שיצא כיון שעשינו לו רצונו, השיב

יעבור זמן מועט ואז אצא. ושאלו לו תרצה שנעשה לך איזה תיקון לנפשך, השיב שאינו מועיל שום תקנה, אמרו לו תרצה שיאמר בנך קדיש או שילמוד תורה. השיב כי לא יועיל לו כלום ובנו אינו כדאי ללמוד תורה, ושאלתי לו על עניין חיבוט הקבר, והשיב אחד מהיושבים שם זה ודאי שלא נכנס בתוך הקבר מעולם.

אז אמר הרוח וכיחש דבריו, נכנסתי ביום הקבורה ובאותו הלילה הוציאוני ולא נכנסתי עוד, ומאותו העת שהוא ל"ג שנים שאני הולך מהר להר ומגבעה אל גבעה ולא מצאתי מנוחה בשום מקום אלא שבמשך הזמן נמצאתי בשכם ונכנסתי גם כן בתוך אשה אחת ובאת בכאן והוציאוני על ידי כל הכתוב לעיל, אלא ששמו עליה תיכף קמיעות ולא יכולתי לחזור אליה עוד, וכל זה היה אמת ממה שידענו מפי אחרים כי כן עבר.

ואחר כך אמר, הייתי משוטט בעיר להיכנס בבתי כנסיות אולי אמצא מנוח ומרגוע לנפשי ולא הניחוני להיכנס בשום בית הכנסת, ושאלו לו מי היו המעכבים, אמר: החכמים, וחזרו לשאול לו חיים היו או מתים היו, אמר: מתים, והיו דורסים אותי והיו אומרים לי צא רשע מכאן.

ושאל עוד השואל, באיזה בית הכנסת הלכת ראשונה, אמר בקהל שלי, ואמרו לו איזה הוא, השיב: בית יעקב, ושאלו עוד במקום שלך מי יושב עתה, השיב אם לא הניחוני להיכנס איך אדע מי הוא היושב במקומי. ושאלו יותר מי היה היושב בצדך בחיים חיותך, השיב פלוני, והיה אמת כל מה שאמר, ואז אמרו לו ואיך נכנסת בזאת האשה אינו איסור עליך להזיקה, אמר מה אעשה שלא מצאתי מנוחה בשום מקום אלא בתוכה שהיא אשה כשירה.

שאלו עוד הב' ראשונים איך נכנסת בתוך זה הבית שיש לה

מזוזה, והשיב לא נכנסתי אלא דרך מטה שאותו הפתח לא היה לה מזוזה, ושאלו לו ואיך היה העניין שנכנסת בתוכה כיון שהייתה כשירה, אמר היה שעה כבדה שהשליכה על ראשי מעט טיט ולזה יכולתי להיכנס בתוכה, וכל זה היה יום ה' משבוע שעבר לעת ערב. כל זה אמר הרוח בעצמו וכן היה שמאותו העת הרגישה עצמה.

ובעודם מפצירים עמו שיצא אמרו לו ולמה לא חששת לחרם שקבלת אתמול לצאת ולא לחזור עוד לתוכה ואיך עברת, השיב כן יצאתי ולא מצאתי בשם מקום מנוחה עד שראיתי שלא שמו עליה קמיעות אז יכולתי להיכנס פעם אחרת, ואז התחזקו הם ואמרו לו צא ואם לא נגזור עליך בחרם של כל בו שתצא על כל פנים, והטילו חרם של כל בו בעדו והיה נשבע בעשרת הדברות שיצא אחר שיעבור שעה אחד, והעידו רבים שכך היה מנהגו בהיותו בחיים להשבע שבועה זאת והיו מתעכבים ביני וביני זמן מה והתריסו כנגדו ודברו לו קשות וכי אין אתה חושש משום חרם אפילו משבועתך ולא מחרם של כל בו, והיה משיב מה אעשה כאשר אבדתי אבדתי.

ואחר זה רצה לנסות זה הדבר אם הרוח מדבר ודיבר הוא עמו בלשון הקודש ובלשון ערבי ובלשון ישמעאל, ועל כל לשון ולשון השיב בלשון צח כאשר היה בחיים חיותו כפי מה שאמרו מכיריו, והאשה לא הייתה יודעת שום לשון מאלו וכן היה מדבר עמו בלשון אשכנזי ולא היה משיב לו באומר כי לא היה יודע ומבין באותו הלשון וגם שאלו לו מה אומנות היה לך כשהיית בחיים, השיב מלאכת שראפלי"ק והיה כן, ואחרים שאלו ממנו מי אנכי והיה משיב על כולם שמם.

וכן שאלו לו בעד בן מוסה אם ראה אותו באיזה גלגול הולך, והשיב שלא ראה אותו כלל, והיו מפצירים עמו על ידי ההשבעות הנזכר ועל ידי העשן הנזכר ועל ידי השמות שיצא

הרוח דרך הצפורן גדול מאחת מרגליה ואז היה מראה לנו שהיה יוצא דרך שם כמו שאמרו לו על ידי התנועות שהיה מרים רגליה ומורידם בזה אחר זה במהירות גדול פעם אחר פעם ועם אותן תנועות שהיה עושה בכח גדול היה נופל מעל רגליה ושוקיה הכיסוי אשר עליה והייתה מתגלה ומתבזה עצמה לעין כל והיו מקרבים אליה לכסות השוקים והיא לא הייתה מרגשת עצמה גם בזה כלל, ומי שהכירה ידע מרוב צניעותה ועתה נאבד ממנה צניעותה, והכל בעבור כי הייתה כמתה ומבוטלת כמו שאמרנו לעיל.

ואמרו לו הסימן האמתי שנדע שיצאת מכל וכל שתכבה בצאתך נר אחד התלוי על הקיר רחוק ממנה ג' אמות בקרוב, ועל ידי אותם התנועות שהזכרנו היה רוצה לכבות הנר ואם שהיה מתחזק וממהר ומתחמם עצמו להורות לנו שהיה יוצא דרך הציפורן הנזכר ולכבות הנר התלוי על הקיר, עם כל זה לא היה יוצא שלא היה רוצה לצאת והיה רוצה להתענות אותנו והרבה פעמים היה אומר תקרבו הנר התלוי יותר קרוב במקום שהיה אתמול שיכבה אותה לשם והיו אומרים לו אם אתה מכבה הנר במקום שהוא, נדע בודאי שיצאת, ואם לאו אתה מהתל בנו, והיה חוזר ומתחזק עצמו לעשות תנועות והרעשות על ידי הרגלים על דרך הנזכר והיה מוליד אויר על ידי התנועות ההם, ולהיות שאינו רוצה לצאת ולעקור דירתו משם לא היה יכול לכבות הנר משם, ואם היה יותר קרוב הנר היה יכול לכבות בעבור היותו הרוח עומד ע"ג הרגלים כפי אשר היה אומר וכן המשביעים וכן היינו רואים שרוח יצא ונמצא סמוך הרגלים, והיו חוזרים להשביע לו ולתת לו עשן אש וגפרית בתוך הנחירים כדי שיצא מכל וכל דרך הציפורן הנזכר ויעקור משם עקירה מוחלטת ושיכבה הנר הנזכר שהיה רחוק ג' אמות יוכל לכבותה ודרך עוברו משם ללכת אל מקום

מדבר שמם, והוא אומר הרבה פעמים תניחו לעניה זו היהודית ולא תזיקוה.

ואמרו לו אתה המזיק לך צא אם אתה מצטער ממנה, והשיב לא תכריחוני יותר שאם תכריחוני לצאת אוציא את נפשה עמי ועם כל זה המשביעים הנזכר גזרו עליו שיצא עכ"פ ולא היה יוצא, אמרו תשב על המטה ואז יצא ואם לא יהיה רוצה אז שיכריחוהו על ידי כל הנזכר וישב על המטה בלי עוזר ואז כשהיה יושב היו אומרים לו בקול גדול צא רשע במהירות בלי נפשה, אז היה הוא בעצמו ממשש באצבע על גבי הרגלים כאלו היה דוחה הרוח שבתוך הבשר דרך הציפורן הנזכר על ידי אותו המישוש ואז כהרף עין התחילה לדבר יושבת ואמרה כבר יצא ולא היו מאמינים אותה אולי הוא בעצמו מדבר בעבור שראה שלא כבה הנר והיא הייתה אומרת נראה ששכח לכבות הנר בעבור רוב הבלבולים ומצד רוב המהירות לצאת ועם כל זה לא היו מאמינים אותה והיו רוצים לחזור לענות כמו בתחילה והייתה צועקת לחמיה ולזקנתה למה אתם מניחים אותו שישרפוני שכבר יצא ואינם מאמינים אותי והייתה אומרת אני יודע דבר באמת שכבר יצא, והיה אומרים לה מה הוא הדבר, אז השיבה האם מוכרח שאומר לכם ואז הבינו שהיה דבר שלא ניתן ליאמר בפרסום ואז אמרו לאשה אחת תלכי אצלה והיא תגלה לך הדבר, וכן נעשה ונודע הדבר שהיה שיצא הרוח דרך אותו המקום והוציא דם כשיצא ועל ידי כל אלו האמתלאות הסכימו כולם שאמת בדבריה ושמו עליה הקמיעות שהיו בבית מוכנות שאולות ונשאה בחזקת בריאה.

ואחר שעה באו החכמים אצלה לקול היוצא בעיר הנה רוח איש ישראל מדבר בתוך אשה אחת וכשראו אותה אמרו בודאי שלא יצא ואם יצא כבר חזר להיכנס מצד הסימנים שהיו רואים כמו העינים שהיו אינבידריאדוש וכמו

הנשימה שהיה נראה קשה ובאלו סימנים שהיו יודעים שעדיין הוא בתוכה אז חזר הקול לקלולא קלא דלא פסיק שעדיין הרוח בתוכה, וכן אמרו לי ה' המשביעים כי ודאי שיצא, אבל אחר כך חזר מצד אחד כי הקמיעות אשר שמו עליה לא נכתבו על שמה ומצד בלבול כל העיר יהודים ותוגרמים שהיו באים אלי על אלו לראות את הדבר הנורא והמפליא בעיני כל אדם השתיקו הדבר מצד סכנת האומות (שהיו אומרים לשורפה) עד שישכח איזה ימים ואז יתוקן הדבר, ואחר שמונה ימים נפטרה העניה מצד הרוח שלא הניחה ואומרים שחנק אותה ויצא עם נפשה.

כל מה שכתבתי לעיל כל פרט ופרט על מתכונתו הוא כתוב, ואין לפקפק ולספק בשום דבר כי על אמיתתם הם כתובים ואין בהם שום תוספות ושום מגרעת כי מה שראיתי ושמעתי כתבתי דוקא, ואני מחלה פני חכמים יבנה ציון ועריה שנמצאו שם שיחתמו ידיהם על זאת גם הם כי על פניהם אנו חיים שיאמנו דברי על ידי חתימתם בעין רואה כתבי זאת ובאוזן השומע שיאמין אמונתה אומן כאלו הוא שומע מפי הרוח ויהיה ירא וחרד להאמין ולקיים כל דבר הכתוב בתורה ובדברי רבותינו זכרונם לברכה, ואז ינוח על משכבו בשלום וגם כיתות של מלאכי השרת יצאו לקראתו אחת אומרת שלום וכולהו, ונגע לא יקרב באהלו ויתדבק נשמתו באלוקי ויחזור למקום שחוצבה משם.

נאם הכותב הצעיר הדל בא"פי הנרצע לעבד ליראי השם ולחושבי שמו אליה פאלקן
שם נמצאתי ושם הייתי ועיני ראו ואזני שמעו את כל אלה ויותר מהמה אשר יראה יעיד נרצעכם
שלמה לוי בן אלקבין - [הוא בעל מחבר שורש ישי על רות]

אלו דברים דברי אמת שאין להם שיעור לדעת כל איש מעשה ויעוזב רשע דרכו
ואיש און מחשבותיו בטרם ילך ואיננו ומי יודע ישיב ונחם ושב ורפא לו
הצעיר אברהם לחמי - שמואל בואינו

גם אני נקראתי לראות זה העניין ועיני ראו ואזני שמעו והוא דבר פלא להורות לנו שנחזור בתשובה

נאם אברהם ארואמי

עוד מעשה נורא ברוח שנכנס בבחור

ושוב אירע מעשה כיוצא בזה אז באותו הזמן בבחור אחד שנכנס בו גם כן רוח והשביעו אותו ככל הנזכר לעיל והזכיר גם הוא שמו ושם עירו ושם אשתו ובכל פעם שהיה זוכר את אשתו היה בוכה והיה אומר שאשתו נשארה עגונה אחריו בעבור שהוא טבע בים והחכמים אינם יכולים להתירה להנשא והיא מזנה והיה מבקש מהחכמים העומדים שם שיתירוה ונתן סימנים הרב' לדבריו ואמרו לו שהיא עם כל זה אסורה ונשא ונתן עמהם על זה מדברי רבותינו זכרונם לברכה כו' ושאלו לו מה היה עונו ואמר שבא על אשת איש בקושטינדא ונהי' בו מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה דין ד' מיתות לא בטלו כו' אמר ליה ומה שם האשה ההיא ולא היה רוצה לגלותה שכבר מתה גם היא ואין תועלת במה שיגלנה.

בין כך ובין כך קם על רגליו ואמר ליה למה קמת אמר ליה בעבור שחכם פלוני בא עתה וכן היה כי תיכף אחר זה בא כאשר אמר.

אחר זה נכנסו כת של בחורים אצלו, אמר למה באים אלו לכאן לראות אותי הלא אלה עשו כמעשי ויהיו כמוני אז נבהלו אותם הבחורים אמר לעומדים שם ומה אתם תמהים וכי זה שהוא מלובש בבגד לבן לא בא בקושטנדינא על אשת איש וזה שאצלו לא עשה כך וכך, אז נבהלו יותר והיו מסתכלים זה בזה, התחיל זה המלובש בבגד לבן לבכות בכיה רבה ואמר אמת הוא אומר וכן כלם הודו והתודו על מעלליהם, אז שאל אותו אחד מהחכמים שהיו שם ואמר ליה מנין אתה יודע מה חטאו אלה, התחיל לשחק ואמר ליה וכי

אין הפסוק אומר וביד כל אדם יחתום, אמר ליה והלא ידיהם הם תחת כנפיהם מניין אתה רואה מה בידיהם חזר לשחק פעם שניה ואמר וכי אני איני רואה אפילו בחדרי חדרים, אמר לו אחד מהחכמים העומדים שם תאמר לי מה מעשי, אמר לו על אדונינו אין לנו רשות לדבר דבר, ושאלו לאותו הבחור שהיה הרוח בתוכו למה ידבר זה הרוח עם פיך ושפתיך כאלו אתה המדבר ידבר הוא בעצמו וחזר לשחק הרוח ואמר וכי לא אמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת בבא קמא דף פלוני שלוחו של אדם כמותו וכולהו ואז שאלו לו שיאמר להם באיזה אופן נכנס בתוך זה הבחור והשיב שהוא טבע בים במקום פלוני והדגים אכלו את בשרו, ורוחו היה משוטט בארץ מחביא ומסתיר את עצמו מעין כל בריה שכלם היו מצערים אותו בכל מיני צער עד שנכנס בפרה אחת ואז נשתגעה הפרה וכראות בעל הפרה את מעשיה מכרה ליהודי אחד והיהודי שחטה וכששחטה היה שם הבחור ההוא ויצא מהפרה ונכנס בתוכו.

וכן העידו רבים שכך היה המעשה ושתיכף אחר שחיתת הפרה הרגיש הבחור ברוח שהיה מצערו ובתוך שמונה ימים נפטר זה הבחור, על כן הירא את דבר השם ישוב ונחם על חטאתיו אשר עשה ויחנן לקונו אולי ישמע השם ושב ורפא לו, עד כאן.

אשר על כן על כל דברי האגרת הזאת תאמן באמיתות הנחתנו מעניין השארות הנפש ותשכיל ותדע איך משפטי השם צדקו יחדו, ואיך הנשמות נכנסות אחר מיתתם לרוע מעלליהם בגופי האנשים האומללים ובא זה ואיבד את זה, ואופן ההשבעות שעושים להוציא אותם גם בין כתבי שבח יקר וגדולת האר"י הנדפסים אצל ספר מצרף לחכמה מהחכם הכולל יש"ר מקנדיאה יבנה ציון ועריה תראה מעשה אחד שהיה בימי רבי יצחק אשכנזי לוריא זכור אזכרנו עוד בדברי

על עניין הגלגול בע"ה, די לנו עתה לכוונתנו מה שהוכחנו מעניין הכנסות הרוחות בגופי החיים, השם ברחמיו יצילנו מפגעים רעים אמן.

מעשה נורא שאירע בצפת

הא לך מה שכתב הרב החכם הנזכר לעיל במאמר רביעי פרק עשרים, וזה לשונו שם, ולמען תחזק נפשך קורא ידיד בכל אשר אמרתי הנני אציע לפניך המעשה הגדול והנורא שאירע בעיר צפ"ת תבנה ותכוון במהרה בימינו, נדפס בין כתבי שבח יקר וגדולת האר"י, שם תראה בביור איך נפשות הרשעים גמורים נעים ונדים ונדונין בחלאים רעים ונאמנים, ואיך פעמים למצוא מרגוע לנפשם נכנסים בגופי הבהמות ואחר כך בגופי בני אדם ולבסוף נדונים בגיהנם בשאר דינים רעים וקשים בכל אשר אמרנו, וזה נוסחה.

מעשה באשה אחת אלמנה שנכנס בה רוח אחד וציער אותה צער גדול ורב עד למאד ונכנסו בני אדם אצלה ודברו עמה והוא השיב לכל אחד וא' על מה ששאל לו ובין כך נכנס חכם אחד אצלו והיה שמו כבוד מורינו הרב רבי יוסף ארזין זכרונו לברכה תלמידו של האר"י זכרונו לברכה. אמר לו הרוח ברוך הבא אדוני מורי ורבי אינו זוכר אדוני שהייתי תלמידו זמן רב במצרים ושמי פלוני ושם אבא פלוני מיושבי מצרים, ובראות קרובי האשה את צער וכאב האשה גדול עד למאד הלכו אצל החכם כבוד מורינו הרב רבי יצחק לוריא נשמתו עדן וחלו פניו שיוציא זה הרוח מן האשה, ולהיות שלא היה לו באותו פעם פנאי שלח לתלמידו כבוד מורינו הרב רבי חיים זכרונו לברכה לחיי העולם הבא ומסר לו כוונה בשמות וצוה לו שיגזור עליו נידויים וחרמים ויוציאנו בעל כרחך, וכיון שנכנס מורינו הרב רבי חיים נשמתו עדן מיד הפכה פניה לכותל אמר לו מורינו הרב רבי חיים זכרונו לברכה רשע למה הפכת פניך ממני.

השיב לו הרוח ואמר איני יכול להסתכל בפניך שהרשעים אינם יכולים להסתכל בפני השכינה, מיד גזר עליו מורינו הרב רבי חיים שיהפוך פניו מיד עשה כן ותיכף שאל אותו מורינו הרב רבי חיים ואמר לו מה חטאת עד שהענישוך עונש גדול וחמור כזה, והשיב לו ואמר חטאתי באשת איש והעמדתי ממזרים, והנה זה לי כ"ה שנים שאני הולך נע ונד בארץ ואין לי מנוחה כי שלשה מלאכי חבלה הם הולכין עמי אל כל המקומות אשר אני הולך ומענישין אותו ומכין אותי ומכריזין לפני ככה יעשה לאיש הרבה ממזרים בישראל ואלו הג' מלאכים הם רמוזין בפסוק הפקד עליו רשע ושטן יעמוד על ימינו וגומר, ואמר הרוח למורינו הרב רבי חיים אינך רואה אדוני איך עומד אחד על ימיני ואחד על שמאלי ומכריזין, והג' עומד ומכה אותי מכת מות, אמר ליה מורינו הרב רבי חיים והלא אמרו רבותינו זכרונם לברכה משפט רשעים בגיהנם י"ב חודש.

השיב לו ואמר אינך יודע הבנת זה המאמר מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה משפט רשעים בגיהנם י"ב חודש, פירושו הוא לאחר שסבלו כל עונשם חוץ לגיהנם אזי מכניסין אותם בגיהנם ושם עומדין י"ב חודש ומלבנין ומכבסין אותם כדי להוציא מהם כל כתמי הנשמה כדי שיהיו מזומנים ומוכנים ליכנס לגן עדן, והוא משל להרופא מומחה שנותן בתחלה סממנים קשים וחריפים על גבי המכה האוכלין בשר החי ואחר כך כשאכלו בשר החי שבמכה הוא נותן על המכה משיחות ואיספלניות הטובות המקררים והמגדלים הבשר כבראשונה, כך הוא עניין הגיהנם כי צער של הגיהנם אינו חלק אחד מששים חלקים שסובלת הנפש החוטאת קודם כניסתה לגיהנם, ושאל אותו מורינו הרב רבי חיים איך היה מיתתך, והשיב לו ואמר מיתתי הייתה בחנק שאף על פי שארבע מיתות בית דין בטלו, דין ארבע מיתות לא בטלו, ואני

כאשר יצאתי מאלכסנדריא של מצרים בספינה ללכת לעיר ראשיט פגעה ספינתי במקום שנכנס הנילוס בים ושם נטבעה הספינה ונטבעתי בתוכו.

אמר ליה מוריננו הרב רבי חיים ולמה לא אמרת הווידוי והתודית על עוונך בשעת יציאת נפשך מגופך שמא היה מועיל לך, השיב לו הרוח ווי לי לא היה לי זמן להתודות כי תיכף חנקו אותי המים בגרוני, גם כי תיכף בטביעותי בים נטרפה דעתי, ושאל אותו הרב מה נעשה בך אחר יציאת נפשך מגופך השיב לו הרוח ואמר תדע כי נודע הדבר בראשיט בטביעת הספינה ותיכף יצאו היהודים מראשיט על שפת הים והוציאו את כל היהודים שנטבעו בספינתי וקברו אותנו, תיכף ומיד כשהלכו היהודים מבית החיים בא מלאך אחד אחז בי ושבת של אש בידו והכה בשבת על הקבר ומיד נבקע הקבר מן ההכאה הגדולה אשר הייתה כל כך גדולה וחזקה עד למאד, מיד אמר לי המלאך רשע רשע קום בדן, מיד לקח אותי ושמיני בכף הקלע וקלע אותי בפעם אחת מן עיר ראשיט עד לפני הפתח של הגיהנם שבמדבר ואני בנפילתי שמה לפני נפתח של הגיהנם יצאו מן הגיהנם אלף אלפים נפשות של רשעים הנידונים בגיהנם וכולם צעקו כנגדי וקללו אותי ואמרו לי צא צא איש הדמים, צא מכאן רשע עוכר ישראל אין אתה כדאי עדיין ליכנס פה ועדיין אין לך רשות ליכנס לגיהנם אזי הלכתי מהר להר ומגבעה לגבעה ואלו הג' מלאכי חבלה הולכין עמי תמיד ומכריזין לפני ומכין אותי תמיד ובכל עת ורגע פוגעים בנו מלאכי חבלה אחרים, גם רוחות רעות, ובשמעם הכרוז אשר מכריזין לפני גם הם מוסיפין להכות כי זה מושך אותי אצלו מכאן וזה מושך אותי אצלו מכאן עד שמתפקקין כל חליות נשמתי.

וכן הלכתי נע ונד בארץ עד שבאתי להארמאז והיא עיר גדולה קרובה לארץ הודו מן בבל והלאה, והייתה כוונתי

ליכנס באיזה גוף של יהודי כדי להנצל מאלו המכות והצרות, וכיון שראיתי אותם היהודים שהם רשעים רעים וחטאים להשם מאד בועלי גויות ונדות ושאר עבירות ולא יכולתי ליכנס בשום אחד מהם מרוב רוחות הטומאות ששוכנים בתוכם ובסביבותיהם, ואם הייתי נכנס בתוך אחד מהם הייתי מוסיף טומאה על טומאתי ונזק על נזקי, בכך חזרתי והלכתי מהר לגבעה ומגבעה להר שנים רבות עד שבאתי למדבר יהודה ושם מצאתי אילה אחת מעוברת ומרוב צערי נכנסתי בה וזה היה אחר שבע שנים שעברתי צרות רבות ורעות, וכאשר נכנסתי בגוף האילה היה לי צער גדול עד למאוד לפי שנפש האדם ונפש הבהמה אינם שוים זה לזה שזו הולכת זקופה וזו הולכת רבוצה וגם הנפש של הבהמה היא מליאה זוהמא ומאוסה וריחה רע לפני נפש האדם, גם מאכלה אינו מאכל אדם, ועוד שהיה לי צער גדול מהעובר שבמעיה וכן האילה היה לה צער גדול עד למאוד מחמת ששלשה נפשות אינם יכולין לעמוד יחד ורצתה בהרים ובסלעים מרוב צערה עד שנבקע כריסה ומתה.

אזי יצאתי משם ובאתי לעיר שכם שבארץ ישראל ונכנסתי בגוף כהן אחד יהודי ותכף אותו הכהן שלח אחרי הקדשים והגלחים של הישמעאלים ולרוב הלחשים של כוחות הטומאה והקמיעות אשר תלוי בצוארו לא יכולתי לעמוד ולסבלם ויצאתי משם, תיכף ומיד אמר לו הרב וכי כלום יש ממשות בכוחות הטומאה להרע או להטיב מאליהן אמר לו לא אלא בשביל שהגלחים הכניסו בהשבעתם כל כך רוחות הטומאה בגוף אותו היהודי הכהן עד שראיתי שאם אוסיף לעמוד שם יתדבקו בי כל אותן הרוחות לכן לא יכולתי לעמוד עמהם, ותיכף ומיד ברחתי משם ובאתי לצפ"ת תבנה ותכוון במהרה בימינו ונכנסתי בגוף האשה הזאת וזה לי היום כ"ה שנים שאני הולך בזה הצער.

אמר לו הרב עד מתי יהיה לך הצער הזה וכי אין לך תקומה, השיב לו הרוח ואמר עד שימותו הממזרים אשר הולדתי כי כל זמן אשר הם חיים וקיימים אין לי תקנה, וכל העם אשר היו שם עם רב עד מאד בכו כלם הרבה בכי כי נפל פחד אימת וחרדת הדין עליהם ונעשה התעוררות גדול בכל המדינה מאותו המעשה, אמר ליה הרב מי נתן לך רשות שתכנס בגוף האשה הזאת השיב הרוח ואמר לנתי לילה אחת בביתה ובאשמורת הבוקר קמה זאת האשה ממטתה ורצתה להוציא אש מן האבן ומן הברזל והסמרטוט השרוף לא קבל הנצוצות והפצירה האשה עד מאד ולא עלתה בידה ונתכעסה והשליכה הברזל והאבן מידה לארץ בכעס ואמרה תהא לשטן, ומאותה מלה של השטן היה לי רשות ליכנס בה כי המלאכי חבלה נתנו לי הרשות הזה.

אמר לו הרב וכי בשביל זה העון נתנו לך רשות ליכנס בגופה, השיב הרוח ואמר: זאת האשה אין תוכה כברה כי היא אינה מאמנת כלל ביציאת מצרים ובליל פסח שכל ישראל הם שמחים ואומרים הלל ומספרים ביציאת מצרים והיא הכל בעיניה היתול ושחוק וחושבת בלבבה שמעולם לא היה הנס הזה, מיד אמר הרב לאשה פלונית מאמין את באמונה שלימה שהקדוש ברוך הוא הוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים, השיבה היא: הן, אמר לה הרב: מאמין את כל זה באמונה שלימה ואת חוזרת בתשובה ומתחרטת על הראשונות? אמרה היא: הן והתחילה לבכות.

מיד גזר אותו הרב על אותו הרוח נידוי שיצא וגזר עליו שלא יצא דרך שום אבר כי אם דרך אצבע הקטנה שברגל שמאל כי הטעם הוא שמהאבר שהוא יוצא אותו האבר מתקלקל ומתבטל לגמרי, גם כיון הרב בשמות שמסר לו רבו, מיד נתנפח האצבע הקטן ונעשה כלפת ויצא דרך שם אחר כך בא הרוח כמה לילות בחלוני הבית ובפתח להבהיל את האשה

כו שכר משפטים - פרק י"ח ועונש

וחזרו קרובי האשה אצל החכם כמהר"י נשמתו עדן מיד חזר
ושלח את תלמידו מהור"ר חיים זכרונו לברכה הנזכר לבדוק
את המזוזה אם היא כשרה אם לאו, והלך ומצא את הפתח
בלא מזוזה כלל, מיד צוה הרב לקבוע מזוזה בפתח ועשה כן
ומשם ואילך לא חזר הרוח עוד, עד כאן המעשה.

ראה נא קורא משכיל איך הרוחות עצמם הגידו אמיתות
הענינים האלו, ואיך מסכים הכל עם השכל הישר
והסברא הנכונה אשר הגדתי.

[המעשה זו הובא גם כן בספר עמק המלך שער תיקוני תשובה,
ובסופו של הספר שבחי האר"י זכרונו לברכה עיין שם]

פְּנִינִים יְקָרִים עַל פֶּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ

אם כסף תלוה את עמי (משפטים כב, כד)

כל "אם" שבתורה רשות, חוץ מזה...
חובה הוא ולא רשות (מכילתא).

שאל האדמו"ר הראשון מגור בעל "חידושי הרי"ם":
אין "אם" אלא לשון רשות. ובאמת אינו רשות אלא
חובה. למה, איפוא, נאמר כך:
הוא מותיב והוא מפרק:

שאלמלא נאמר בלשון רשות, הייתי אומר: רק מפני
שמצוה להלוות כסף ליהודי אסור ליקח ממנו ריבית, שכן
אסור ליקח שכר מצוה, עכשיו שנאמר "אם" - אפילו אין
הלואה זו מצוה, כגון: ביש לו, או בצריך לעצמו, אסור ליתן
מעותיו בריבית...

* * *

תמה רבי משה יחיאל מאוזשראוו:
מה טעם כתוב בתורה "אם" בלשון ספק ואפשר, לשון
רשות, אחרי שזוהי באמת חובה?
הוא מותיב והוא מפרק:

שנינו במסכת עבודה זרה: "אין 'אם' אלא לשון
תחנונים", ומכיון שידוע כי ברא הקב"ה את עולמו באופן
שיהא מורכב כמשפיע ומקבל - העשיר לעני, החכם לטיפש
וכיו"ב - הרי מקרא זה יש לפרשו: "אם כסף תלוה", הקב"ה
מתחנן כביכול ומבקש מישראל שיגמול חסד איש את רעהו,

כח שכר משפטים - פרק י"ח ועונש

כי האתערותא דלתתא גורמת לאתערותא דלעילא ואז אף הוא, יושב מרום, ישפיע עלינו שפע טובה וברכה.

* * *

שורש המצוה

אומר רבי אהרן הלוי מברצלונא

שרצה האלקים להיות ברואיו מלומדים ומורגלים במדת החסד והרחמים כי היא מדה משובחת, ומתוך הכשר גופם במדות הטובות יהיו ראויים לקבלת הטובה - שחלות הטוב והברכה לעולם על טוב, לא על היפך הטוב - ובהיטיב השם יתברך לטובים יושלם חפצו אשר חפץ להיטיב לעולם.

* * *

אל רבי מענדעלע מליובאוויטש, בעל "צמח צדק", באו פעם חסידים מכפר רחוק. אנשים פשוטים. שמעו מפיו שמבאר ענין שמונה מדרגות בצדקה המפורטין בשולחן-ערוך וכי המעולה שבכולן גמילות חסדים.

כשחזרו לבתיהם, החליטו ביניהם שכל אחד ילוה לחברו מעות, גמ"ח, אף שאינו זקוק לכך - הכל משום ששמעו את הרבי מפליג בשבחו של גמ"ח. מצוה לשם מצוה.

לימים באו שוב לשחר את פני הרבי. השתומם רבי מנדלי בראותו את פניהם, ולא הכירם, כי קרן עורם, ובשמעו מי המה, ומה עשו, התפלא שבעתיים כמה גדול כח המצוה של גמ"ח אפילו כשאינו צריך...

* * *

מעשה באיש אחד מן העיירה ראדין:

שהיו לו בנים ומתו כולם, רחמנא ליצלן. בא לפני ה"חפץ חיים" שיתן לו עצה וסגולה לענין זה. אמר לו: איני יודע סגולות, אך עצתי שתעשה גמ"ח קבוע בעיירה, אולי יתן ה' ובזכות מדת החסד שתתחסד עם אנשים יתחסד הקב"ה גם עמך ויתן לך בנים.

שמע האיש לעצתו. יסד גמ"ח בראדין ועסק הרבה בניהולו, ה"י מטפל בעצמו להלוות הכספים לכל נצרך ולשמור המשכונות, אף פנקס מיוחד הכין וכתובים בו תקנות הגמ"ח - ובתוכן תקנה שפעם אחת בג' שנים בפרשה שקורין "אם כסף תלוה" יתאספו בני העיר ויהיו עורכים בכנופיא סעודה גדולה לחיזוק מצוה זו.

ויהי ככלות ג' השנים נולד לאיש ילד בר קיימא. ולאות שנולד בזכות המצוה, נזדמן שחל יום מילתו יום שמיני במועד שנכתב מראש בפנקס לאספת קרואי הגמ"ח, לסעודה בצוותא. ויהי האיש עוסק וטורח הרבה במצוה זו כמה שנים, ובתוך הזמן נולדו לו עוד בנים ובנות, הכל בזכות המצוה.

לימים שכח טובותיו של הקב"ה ובא לפני ה"חפץ חיים" בבקשה: היות והוא טרוד במסחרו, וקופת הגמ"ח גדלה מאד ועסקי מרובין, גם יש אנשים שפקקו ביושרו, יואיל נא ה"חפץ חיים" למנות במקומו מנהל אחר לגמ"ח.

בתחילה סירב בעל ה"חפץ חיים", אולם לאחר שהאיש חזר והפציר בו, שנה אחר שנה, נאלץ לבסוף להסכים ויצו לערוך בחירות חשאיות בין יהודי העיירה, כדי למנות מנהל חדש.

הבחירות נערכו בתחילת הלילה. ויהי ממחרת בא האיש הקודם אצל ה"חפץ חיים" וסיפר לו במר נפש, שבזה הלילה בסופו נחנק אחד מילדיו הקטנים, והוא מאמין שבחטאו מת,

על כן נפשו בשאלתו לחזור ולהתעסק במצוה חביבה זו של גמילות חסדים...

סיפור זה מזכירו ה"חפץ חיים" ברמיזא בספרו "שם עולם", ומסיים: הנך רואה בעליל, שבזכות החסד נולדו לו בנים, וכאשר נסתלקה מדת החסד, התחילה מדת הדין תיכף להתגבר עליו...

* * *

את העני עמד (משפטים כב, כד)

וכך מפרש הרבי ר' יחזקאל מקוזמיר את הפסוק בתהלים:

"כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו",

אוהב הקב"ה מעשי צדקה בשעה שהמקבל אינו מתבייש ומסוגל הוא להביט ישר בפניו של הנותן...

* * *

רבי מרדכי הכהן, תלמידו של רבי ישראל די-קוריאל,

דורש (בספרו "שפתי כהן") כתוב שלפנינו כמין חומר:

אליבא דאמת מוטב הי' לעולם בלא כסף, שכן אין לך פוגם ומשחית כמותו את הבריות, אבל "אם כסף", אם כבר נוצר הכסף, ומוכרחים בני אדם להשתמש בו, אזי "תלוה את עמי", תנצל את מציאותו לדברים טובים...

* * *

אומר רבי אלעזר רוקח אב"ד אמסטרדם:

"אם כסף תלוה", "את העני", "עמד". פירוש: לפיכך עליו להלוות לו, משום שכספו של העני מצוי בידך. הכסף אינו אלא פקדון בידי העשיר, אשר הפקיד אצלו הקב"ה על מנת לשמור עליו ולתמוך בעניו.

* * *

ואנשי קודש תהיון לי (משפטים כב, ל)

כותב רמב"ן בפירושו לתורה:

אין סיבת האיסורין כלל בנאכלים, רק טהרה בנפש שתאכל דברים נקיים, שלא יולידו עובי וגסות בנפש. אמר הקב"ה לישראל: "ואנשי קודש תהיון לי", כלומר, אני חפץ שתהיו אנשי קודש למען תהיו ראויים לי לדבקה בי, שאני קדוש, לפכך לא תגעלו נפשותיכם באכילת דברים המתועבים.

* * *

טרפה לא תאכלו (משפטים כב, ל)

אומר רבי אהרן הלוי מברצלונא, בספר החינוך:

בהיות בגוף שום הפסד מאיזה ענין שיהי', תתבטל פעולת השכל כפי אותו הפסד, ולכן הרחיקתנו תורה מכל דבר שגורם הפסד לנו כדי שלא יינזק שכלנו.

ואף שיש במאכלות אסורות אשר לא נודע לנו, אף לא לחכמי הרפואה, אל תתמה עליהם, כי הרופא הנאמן שהזהירנו בהם, חכם יותר ממך ומהם.

כמה סכל ונבהל מי שחושב שאין לו בדברים נזק או תועלת אלא במה שהשיג הוא.

* * *

רבי אברהם ן' עזרא מציין בחיבורו אבן עזרא על התורה:

ר' משה הכהן אמר, כי הטריפה קשה מהנבילה, כי יש בטריפה כדמות סם רע שיזיק תולדות האדם, על כן לא התיר לגר אשר בשעריך או לימכר כמו בנבילה.

* * *

ושם אלהים אחרים לא תזכירו (שמות כג, יג)

כתוב ב"באר משה" שחיבר רבי משה יחיאל מאוז'רוב:

עיקר החיוב המוטל על בר ישראל, לקיים מצוות ה' אך ורק כדי למלאות רצונו יתברך, ולא לשום סיבה אחרת. וזה שאומר: "ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו", שמרו את כל מצוותי אך ורק בגין אמירתי, כי אם תכוונו לטעם אחר הרי זו בחינת "אלהים אחרים" - עובד את עצמו, את שכלו האנושי...

וכבר אמר החסיד בעל "חובת הלבבות": העובד את ה' לשם איזו פני' עצמית, כבוד או ממון ושאר דברים, הריהו גרוע מעובד הצלמים. כי הלה עובד רק בשיתוף עם אחד, בעוד שזה עובד לאלפי-אלפים, היום בשביל סיבה זו ומחר בשביל זו...

* * *

כל אשר דיבר ה' נעשה (משפטים כד, ז)

המגיד מקאזשניץ ה' אומר:

דוד המלך התפלל: "אשרי איש שישמע למצותיך", משמע, שצריך להקשיב ולשמע מה שאומרת המצוה עצמה בשעה שמקיימין אותה בכוונה טהורה לשם שמים. והוא הענין של "נעשה ונשמע" אשר מתקיים תמיד. וזו סגולתו של עם הקודש. כשעושים מצוה ומקיימין "נעשה", זוכים בזכות זו ל"נשמע", ושומעין את קול ה' הגנוז בכל מצוה ומצוה.